

Magyar nagyasszonyok

Márciusban és áprilisban elsősorban a fiúknak és apáknak meséltem. Májusban, az édesanyák hónapjában az anyákhoz és leányaikhoz szólok. Nektek is van, kire felnéztek. Nem véletlenül mondják, hogy a nők nagyságában él a nemzet nagysága. Kutassatok, s rájössztek, hogy a nagy férfiak mellett rendszerint egy kiváló asszony: feleség, édesanya állt. Nyelvünk egyetlen szóba tömörítve nagyasszonyként tiszteli őket.

■ **A magyarság legnagyobb asszonya, patrónája Szent István óta maga Szűz Mária.** Fényes alakjában benne van ősi hitünk **Boldogasszonya.** Karjában a Gyermeke, lényében a mindent összetartó, megszépítő szeretet – íme a nagyság és boldogság biztos útja minden asszony számára.

■ **Sarolta,** Géza fejedelem felesége, Szent István édesanyja ezer évvel ezelőtt nemcsak lova gyeplőjét, hanem az ország sorsát is kemény kézzel irányította. Szilaj elszántsággal törte meg a honfoglaló törzsek ellenállását, tette uralkodóvá a római katolikus vallást, és segítette trónra fiát.

■ Vajon miért avattak oly sok **Árpád-házi királya**leányt szentté vagy boldoggá? Azért, mert hitük ereje, tiszta erköl-

Árpád-házi Szent Erzsébet

csük, lelki nagyságuk, műveltségük kortársaik fölé emelte őket. Hatalmukat, vagyonukat soha nem a maguk hasznára, hanem Isten és népük szolgálatába állították. **Margit** a Duna szigetének kis apácájaként a lemondás, az önfeláldozás példaképe. **Ágnes** a cseh király, **Erzsébet** a thüringiai herceg, **Kinga** a lengyel fejedelem hitveseként a hűség, a segítőkészség, a jóság megtestesítője. **Skóciai Margit** a skót trónon, **Piroska** (Iréne) bizánci császárnéként, **Hedvig** lengyel királynőként a műveltség, az oktatás, az egyház bőkezű pártolója volt.

■ **Rozgonyi Istvánné Szentgyörgyi Cecília** az egyetlen asszony, akinek vitézségét királyi okirat örökíti meg. Galambóc ostrománál vezérhez illő módon harcolt a törökök ellen. Gályáját mindig oda irányította a Duna vizén, ahol legádázabb volt a küzdelem. Nemcsak a csata sorsát döntötte el, hanem megmentette Zsigmond király életét – áll az 1434-es okmányban.

■ **Szilágyi Erzsébetnek** Arany János verse örök emléket állít, de egészítsük ki portréját azzal, hogy nemcsak a prágai börtönből váltotta ki fiát, hanem 1458-ban trónrajutását, majd később uralkodását is nagy bölcsességgel, kitűnő diplomáciai érzéssel támogatta. Erős akarattal, igazságosan irányította a hatalmas Hunyadi-birtokot, támogatta az egyházat, segítette a szegényeket.

Hunyadi Mátyás találkozása Szilágyi Erzsébettel

Egri nők. Székely Bertalan festménye

■ Az **egri nők**, élükön a várkapitány leányával, **Dobó Klárával**, az 1552-es török ostrom idején nemcsak lelkesítették, ellátták, ápolták a küzdő vitézeket, hanem karddal, forró vízzel, szurokkal, kővel életük árán is védték a várat – örök példát adva hősiességből, bátorságból.

■ II. Rákóczi Ferenc fejedelem édesanyja, **Zrínyi Ilona** 1686-tól három éven át védte Munkács várát az osztrák ostromlók ellen olyan bátorsággal és eréllyel, ami egy férfinak is dicséretére vált volna. Feje fölött a pallos árnyékával, gyermekeit féltve sem árulta el elveit, hazája szabadságát.

■ **Lorántffy Zsuzsanna** méltó társa volt I. Rákóczi György erdélyi fejedelemnek. A református egyház és iskolák, főképp a Sárospataki Kollégium nagylelkű támogatója szigorú, puritán asszony volt, aki azonban finom ízléssel gyűjtötte, gondozta a különleges virágokat, fákat. Vagyonát pedig – utódainak kihalása esetén – „az egész nemes Magyarországra” hagyta.

■ Főúri származása és hatalmas vagyona minden fényűzést lehetővé tett volna **Teleki Blanka** grófnő számára. Nem ezt választotta. Akkor, amikor a hazai salonokban senki sem beszélt magyarul, ő nevelőintézetet alapított előkelő lányok számára, hogy anyanyelvükön és hazafias szellemben tanítsa őket. Az 1848-as szabadságharc idején zászlót hímezett, sebesülteket ápolt, támogatta a honvédsereget.

A megtorlás idején letartóztatták, és öt évi vizsgálati fogság után tíz év szigorított várbörtönre ítélték. Hitét, büszke hazafiságát sem a megalázó vallatás, sem a kínzó börtön nem tudta megtörni. Nem kért kegyelmet. Lelke szabadabb volt, mint a börtöne fölött szálló madár.

■ Az örök hűség megrendítő példája a két '48-as mártír, **Batthyány Lajos** miniszterelnök és **Damjanich János** tábornok **özvegyének sorsa**. Az 1849. október 6-án felöltött gyászruhát halálukig nem vetették le. Oly méltók voltak a gyászban, mint férjük a nemzet szolgálatában.

Zrínyi Ilona vizsgálóbírói előtt. Madarász Viktor festménye

Lorántffy Zsuzsanna

Lelei erejük, kitartásuk egy letiport nemzet számára jelentett példát, reménységet.

Mi hogy viselkednénk a helyükben? Nyílzáporban, börtönben, ellenség markában?

Leánykáim, készüljete: közösségünknek nem hiú, gyenge és önző, magukat vagy szűk családjukat kényeztető hölgyekre van szüksége, hanem nagyasszonyokra.

Zsigmond Emese